

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia profundissimi Doctoris de Auxilio gratiæ medicinalis Christi Salvatoris, & de prædestinatione hominum & Angelorum proponitur, ac dilucidè ostenditur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

25. Decimo eius efficacissima natura declaratur, ex eo quod nulla prorsus effectu caret, sed eum in omnibus quibus datur infallibiliter operatur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13704

Dei: potest & hoc modo dici; Igitur non misericordia est Dei, sed volentis est hominis, quia misericordia Dei sola non sufficit, nisi consensus nostra voluntatis addatur. At illud manifestum est frustra nos velle, nisi Deus miseretur. Illud autem nescio quomodo dicatur frustra Deum misereri, nisi nos velimus. Si enim Deus miseretur, ergo iam volumus: ad eandem quippe misericordiam pertinet ut velimus: Deus enim operatur in nobis & velle & operari &c. Et

lib. de grat. & lib. arb. cap. 7.

in libro de gratia & libero arbitrio: Que sententia nullo modo potest etiam sic converti ut dicatur, non misericordis Dei, sed volentis & currentis est hominis. Quisquis enim hoc ausus fuerit dicere aperte se ostendit Apostolo contradicere. Cujus rei causa est, quia ut idem dicit ad Simplicianum: Non potest effectus misericordie Dei esse in homine potestate, ut frustra ille miseretur si homo nolit. Octavo itaque per huiusmodi gratie prae-dicationem, quae nos operari facit si velimus nihil aliud agitur, nisi ut Christi gratia me-

Christi gratia, quam per Passionem suam ad- versus infirmitatem voluntatis attulit illa est ut copiosissime demonstravimus, quae non operatur effectum suum, si velimus, sed quae operatur in nobis & velle & operari: quae facit ut in iustificationibus eius ambulemus; quae creatur in ope- ribus bonis, quae preparavit Deus, ut in illi ambu- lemus, & huiusmodi innumera. Non enim gratia effectum propter quem datur, opera- tur si velimus, expectando voluntates no- stras, sed ut velimus, prout loquitur Conci- lium Araucanum. Nam in isto solo, juxta profundissimam sanctissimi Augustini doctri- nam, sita est praecisa differentia gratiae sanae voluntatis & aegrotae, stantis & lapsae, hoc est, primi hominis & secundi, quod cum illa gratia bene operaretur homo si vellet; hae- verò jam operetur, ut velit, iuxta solidissi- mam illam Augustini doctrinam ab eo cre- berrime inculcatam: Prima gratia est qua fit ut habeat homo iustitiam, SI VELIT: Secunda ergo plus potest, quae etiam fit ut velit. Qua de re fuse Augustini testimonia recensuimus ejusque mentem explicuimus.

Conc. Arauc.

lib. de cor. ut habeat homo iustitiam, si velit: Secunda ergo plus potest, quae etiam fit ut velit.

C A P V T X X V.

Decimo ejus efficacissima natura declarat, ex eo quod nulla prorsus effectu caret, sed eum in omnibus quibus datur, infallibiliter operatur.

Haec itaque est vera ratio & radix, cur nulla omnino medicinalis Christi gratia effectu suo careat, sed omnis efficiat ut voluntas velit, & ali- quid operetur. Quod quantumvis gratiae istius congruae auctoribus per mirum videatur, veritas tamen est in Scripturis sacris & Augustini scriptis explorata. Quanquam hoc igitur ex ipso essentiali discrimine jam assignato utriusque gratiae, iuxta quod prima gratia iustitiam dabat homini si vellet, secun- da ut vellet, caeterisque poene omnibus quae toto libro diximus, apertissime consequatur, opera tamen pretium est, disertis confirmare testimoniis, ne quasi ad rem à me recenter excogitata trepidet aut perturbetur auditor.

Primo igitur hoc probat quod apud Au- gustinum gratia & opus bonum ita reciprocen- tur, ut quemadmodum ex gratia data mox effectum operis consecutum inferre solet, ita vice versa, ex defectu operis, gra- tiam non esse datam. Quo ratiocinandi modo indicatur gratiam tanquam causam & operationem voluntatis bonam velut effec- tum, esse, ut Philosophi loquuntur, con- vertibiles, & à se mutuo inseparabiles. Affir- mativus iste arguendi modus apud S. Do- ctorem frequens est. Sic enim loquitur de pugna contra tentationes: Agis si ageris, & bene agis si à bono ageris. Quod ex Apostolo vide- tur didicisse, qui ad Romanos dicit: Quicumque Spiritu Dei aguntur, hi filij Dei sunt, ut probaret huiusmodi re ipsa operari & facta carnis re ipsa mortificare. Unde & Aug. ibidem adicit, Non sunt filij Dei, si non aguntur Spiritu Dei. Si au-

Serm. 43. de verb. Domini Rom. 8.

tem Spiritu Dei aguntur, pugnant quia magnum ha- bent adiutorem. Et alio in loco, de illa eadem carnis mortificatione, quam pugnano ad- piscimur, ut scirent se hoc non facere (facta carnis mortificare) nisi gratia Dei, continuo subdit, Apostolus; quotquot enim Spiritu Dei aguntur, si filij Dei sunt. Ac per hoc quicumque aguntur Dei Spi- ritu, ipsi facta carnis mortificant Spiritu. Et lib. 3. ad Bonif. Quis autem ambulat secundum Spiritum, nisi quisquis agitur Dei Spiritu? Quotquot enim Dei Spiritu aguntur, hi filij Dei sunt. Similiter de vi- ctoria quae omnis pugnae cum tenta- tionibus finis est: Salva fit autem à persequentibus anima, si non eis consentitur ad malum. Non eis autem consentitur, cum assylit Dominus à dextris pauperis: ne ipsa paupertate, id est infirmitate succumbat. Et de preparatione cordis: Homo preparat cor, non tamen sine adiutorio Dei: qui si tangit cor, homo preparat cor. Et lib. de corr. & grat. Numquid aliquis diciturus est, non verum fuisse cum Saul quorundam eorum, quorum tetigit corda Deus, ut tent cum illo; aut esse aliquem pestilentium, quorum ut hoc sacerent corda non tetigit? Nempe quia ipsa Scriptura sacra exfertè dicit: Abierunt poten- tes quorum tetigit Deus corda cum Saul. Vbi no- ster textus vulgatus legit: Abijt cum eo pars exercitus, quorum tetigit Deus corda. Ut significa- ret illam exercitus cum eo partem abisse quorum tetigit Deus corda. Et de ipsa pri- ma hominis voluntate bonâ, in primo ad Simplicianum libro, ubi & rationem tangit, cur non possit gratia effectu suo sine ablu- ditate destitui: Illud autem nescio quomodo dica- tur, frustra Deum misereri nisi nos velimus. Si enim Deus miseretur, iam volumus. Ad eandem quippe

lib. 3. ad Bonif. c. 8. lib. de corr. & grat. 1. 2. 2. p.

lib. 3. ad Bonif. c. 8. lib. de corr. & grat. 1. 2. 2. p.

lib. 1. ad Simplicianum.

Handwritten marginal note in Latin script, partially obscured by the binding.

misererordiam pertinet ut velamus. Quod si iam volumus, quando miseretur Deus, profecto gratia quae est effectus misericordiae & voluntatis effectrix, non potest ab hominis, cuius miseretur Deus, voluntate seu volitione separari. Quamobrem disertè subiicit in eodem loco: Nullius Deus frustra miseretur. Ratio est, quia, ut adjungit, cuius miseretur sic non vocat, quomodo sit ei congruere ut vocantem non respicit. Et de cursu iam volentis hominis. Ideo voluit & curavit Iacob quia miserus est Deus. Et de fructu exterioris correptionis: Tunc est salubris correptio cum supernus medicus respicit, non enim aliquid proficit, nisi cum facit, ut peccati sui quædam puniat. Et in epitola ad Vitalem: Gratia dat merita ipsa cum datur. Et eodem modo sanctus Ambrosius apud Augustinum: Quos respicit Iesus prior ante delictum. Probat enim exemplo Petri: Negavit primo Petrus, & non servit quia non respexerat Dominus, negavit & tertio, respexit Iesus, & amarissime flevit.

Hic igitur & huiusmodi crebris locutionibus affirmativis, sicut significat Augustinus, hoc ipso quo data est homini gratia, mox effectum sequi, sic è contrario negative subinde ratiocinando docet, hoc ipso quo effectum homo destituitur, nullam ei gratiam collatam esse, sed solo Pelagianæ gratiæ adjuvatorio, hoc est, lege doctrinæque ad operationis præceptæ iustitiam niti. Luculentiora sunt istius doctrinæ testimonia, quam ut ullo artificii fuce obscurari queant. Nam in libro de gratia Christi, ubi ex professo cum Pelagianis de adjuvatorio medicinalis gratiæ, hoc est, gratiæ Christianæ, adeoque veræ gratiæ quæ per Crucem Christi humano generi revelata atque donata est, ita definitivè loquitur: Qui novit: quid est quod fieri debeat, & non facit, nondum à Deo didicit secundum gratiam, sed secundum legem; non secundum spiritum, sed secundum litteram, quamvis multi quod imperat lex, facere videantur timore pœnæ, non amore utilitatis, quam dicit Apostolus iustitiam suam, quæ ex lege est, tanquam sit imperata non data. Et paucis in eodem loco interpositis, sic subiungit:

De isto docendi modo (nempe per gratiam) etiam Dominus ait: Omnis qui audit à Patre meo, & didicit, venit ad me: Quæ ergo non venerit, non de illo rectè dicitur, auditum quidem & didicit sibi esse veniendum, sed facere non vult quod didicit. PROPRIVS NON RECTE DICITUR DE ISTO DOCENDI, MODO, QVO PER GRATIAM DOCET DEVS. Si enim, sicut Veritas loquitur, OMNIS qui didicit venit: quisquis non venit, profecto non didicit. Et in libro de prædestinatione Sanctorum: Quid est omnis qui audit à Patre & didicit, venit ad me: nisi nullus est qui audit & discat à Patre, & non veniat ad me? Si enim omnis qui audit à Patre & didicit, venit: profecto omnis qui non venit, non audit à Patre, nec didicit. Nam si audisset & didicisset, veniret. Neque enim ullus audit ac didicit, & non venit: sed omnis, ut ait Veritas, qui audit à Patre & didicit, venit. Et iterum inferius: Si & illos quibus stultitia est verbum crucis, ut ad Christum veniant, docere voluisset, procul dubio veniant & ipsi.

A Non enim fallit qui fallitur qui ait: Omnis qui audit à Patre & didicit, venit ad me. AUSIT ERGO UT QUISQVAM NON VENIAT QUI A PATRE audit & didicit. Et rursum instantius & inculcatus: Qui credunt, prædicatore fornicos insolvante, inter à Patre audiunt atque discunt, qui autem non credunt FORIS AUDIUNT, INTVS NON AUDIUNT NEQVE DISCVNT. Hoc est illis datur ut credant; illi non datur.

Secundo hoc probat illa laboriosa sancti Doctoris cum Pelagio concertatio, in qua ex professo de natura gratiæ Christianæ disputatur, non cuilibet, sed illius quæ generaliter opponitur legi atque doctrinæ, quam solam à Pelagio prædicatam esse receptiones multum urgent ac docent. Tradit igitur Augustinus iterum atque iterum, studiosissimèque commendat illam gratiam quæ non est gratia aut lex neque sapientiæ scientiæque revelatio, neque futurorum demonstatio, neque præmij promissio, cuiusmodi Pelagius commendabat, opus ipsum afferre voluntati. Sic enim loquitur in illis ipsidem locis iam allegatis, ubi toties repertem audivimus, neminem didicisse secundum gratiam qui non facit: sed nisi eam gratiam volumus esse

lib. de grat. C. 10. non solum promittitur, verum etiam creditur & speratur: nec solum revelatur sapientia, verum etiam & amatur, nec suadet solum omne quod bonum est, verum & persuadet. Hanc debet Pelagius gratiam conscribere, si vult non solum vocari, verum etiam esse Christianus. Et interiecta nonnulla de Apostolo Paulo disputatione subiungit: Quæ gratia agitur non solum ut facienda noverimus, verum etiam ut cognita faciamus, nec solum ut diligenda credamus, verum etiam ut credita diligamus. Et iterum continuo post: Hæc doctrina si doctrina dicenda est, serie si dicatur, ut alius & mirus eam Deus cum inestabilis suavitatis credatur infundere, non solum per eos qui plantant & rigant extrinsecus, sed etiam per seipsos, qui incrementum suum ministrat occultis, ut ut non ostendat tantummodo veritatem, verum etiam impetret charitatem, hoc est sinceram faciendi voluntatem. Nam ita mox rationem dando subnectit: Sic enim docet Deus eos qui secundum propositum vocati sunt, simul donans & quid agant scire, & quod sciunt agere. Et paulò inferius: Hoc modo quisquis discit, per gratiam scilicet, agit omnino, quequid agendum didicerit. Et rursus disputationem istam sententiamque suam irrefragabili definitione consignans: Ac per hoc, inquit, QUANDO DEVS DOCET, NON PER LEGIS LITTERAM, SED PER SPIRITVS GRATIAM, ita docet, ut quod quisque didicerit, non tantum cognoscendo videat, sed etiam volendo appetat, agendog, perficiat. Et isto divino docendi modo (per gratiam quæ non est lex) etiam ipsa voluntas, id est volitio, & ipsa operatio, non sola volenti & operandi natura à prohibita aduratur. Quam doctrinam tanquam in Catholica Ecclesia indubitata in scriptis ceteris passim magna asseverandi constantia tradit. Nam in libro de prædestinatione Sanctorum, ubi pariter non semel inculcaverat, eos

lib. de grat. C. 12. ibid. c. 13. ibidem.

Lib. de praed. sanct. cap. 8.

eos qui non credunt, intus nec audire nec discere, sic illam Christi gratiam depingit. Hæc itaque gratia, quæ occulte humanis cordibus divina largitate tribuitur, à Nullo duro corde respicitur. Idem quippe tribuitur ut

Ibidem.

ac si apertissime diceret; nunquam illa caret effectu suo, idem quippe tribuitur ut duritia cordis seu voluntatis ablata, quæ solâ impeditur operatio non careat effectu suo. Vnde statim adjicit: Quando ergo pater intus auditur et docet, ut veniatur ad Filium, auferit cor lapideum, hoc est voluntatem duram & inflexibilem, & dat cor carneum, sicut

Ibidem.

Propheta predicante promisit. Et non multo inferius explicans quid sit trahi per gratiam, quid audire, quid discere, prout distinguuntur à tractu, auditu, doctrinâque, quæ per legem afferuntur: Ergo trahi à Patre ad Christum, & audire ac discere à Patre ut veniat ad Christum, nihil aliud est, quam donum accipere à Patre quo creditur in Christum. Et in epistola centesima septima ad Vitalem: gratiam Christianam opponens Pelagianæ, de qua ex professo disputat:

Epist. 107. ad Vitalem.

Non ergo gratiam dicamus esse doctrinam, sed agnoscamus gratiam, quæ facit procedere doctrinam: quæ gratia si desit, videmus etiam obesse doctrinam. Et in eadem epistola non multo superius: Opus est hoc gratia, quam

Ibidem.

qui accipiunt, doctrina salutari scripturarum sanctarum, & si fuerint inimici, sunt amici: non opus eiusdem doctrina, quam qui audiunt & legunt sine gratia Dei, peiores eius efficiuntur inimici. Et in libro ad Bonifacium: Ergo benedictio dulcedinis est gratia Dei, quæ fit in nobis ut nos deleat, & cupiamus, hoc est, amemus quod præcipit nobis: in qua si nos non præuenit Deus, non solum non perficitur, sed nec inchoatur ex nobis. Et in libro quarto explicans, ipsi quæ vocabulis etiam designans propriè dictam illam gratiam, prout contra

Lib. 2. ad Bonif. c. 9.

gratiam externam legis distinguitur atque opponitur: Legem quippe diversis locutionum modis & varietate verborum in omnibus disputationibus suis volumus intelligi gratiam: ut scilicet à Domino Deo adiutorium cogitationis habeamus quo ea quæ facienda sunt, noverimus, non inspirationem dilectionis, hoc est sanctæ volitionis, ut cognita sancto amore faciamus quæ proprie gratia est.

Lib. 4. ad Bonif. c. 5.

Tertiò quemadmodum ex ista cum Pelagianis concertatione perspicuum est, illam solam gratiam prædicasse Augustinum, quæ dat simul effectum suum, ut homo velit aut faciat, ita similiter illud ipsum ex disputatione cum Semi-pelagianis apertissimum est. Nam præterquam quod ipsi gratiam quandam potentialem intus cum libero arbitrio concurrentem afferrent, quæ adjuvaret hominem ad credendum si vellet, nec tamen hæresis notam effugere potuerunt (ut supra fufius declaravimus) ipse Augustinus disertis verbis docet illam gratiam esse conficiendam, quæ Deus ipsam credendi voluntatem effectumque boni operis largiatur. Nempe quia ipsa vera & sola Christi gratia est, quam sanandæ naturæ peccatrici infirmitati attulit. Hoc toto libro de præ-

destinatione Sanctorum, maximeque de dono perseverantiæ manifestè liquet. Ex illorum primo, multa jam statim audivimus. In altero Semi-pelagianorum verba tanquam veritati Christianæ contraria reprehendit, quibus dicebant, Nolite nobis istam Dei gratiam predicare, qua Deum dare fatemini, qua ut nos faciamus hortamini, hoc est, istam gratiam qua Deus donat homini velle & operari, ad quæ hortationibus provocatur. Et in toto libro nullius alterius gratiæ vestigium reperire licet quàm qua Deus id ipsa operatur ac donat, quod homini præcipit, ipseque se facturum promisit atque prædestinavit, hoc est, ipsum velle, ipsum credere, ipsum operari: denique gratiam, non qua credimus si nos volumus, quàm libentissimè fatebantur laudabantque Massilienses, sed qua, ut alibi de vocatione quæ fit per gratiam dicit, id profusus agit & peragitur ut credamus.

Cum igitur talis sit natura gratiæ, quam ægotanti generi humano, Christus per mortem suam attulit, jam nemini mirum videbitur, sed potiùs maxime rerum naturæ consentaneum, quod Augustinus gratiam Christi nomine Incrementi plerumque vocare solet, atque illud ipsum quemadmodum & gratiam omnibus externis adiutoriis opponere. Hinc illud in epistola ad Sixtum: Nec omnium est fides, qui audiunt verbum, sed quibus Deus partitur mensuram fidei: sicut nec omnia germinant quæ plantantur & rigantur, sed quibus Deus dat incrementum. Et illud quod paulò ante dicentem audivimus, gratiam cum ineffabili suavitate infundi, non solum per eos qui plantant & rigant extrinsecus, sed etiam per seipsum, qui incrementum suum ministrat occultus, ita ut non ostendat tantummodo veritatem, verum etiam imperiat charitatem. Et illud in opere imperfecto contra Iulianum, ubi docet Deum operari voluntates in mentibus hominum, non ut nolentes credant, quod absurdissime dicitur, sed ut volentes ex nolentibus fiant: non sicut facit Doctor homo, docendo & hortando, minando & promittendo in sermone Dei, quod frustra fit, nisi Deus intus operetur & velle per investigabiles vias suas. Cum enim verbis Doctor plantat & rigat, possumus dicere, forte credit auditor: cum vero dat incrementum Deus, sine dubio credit & proficit. Quibus verbis ut ostenderet se dedisse differentiam legis & gratiæ, litteræ & Spiritus statim adjicit: Ecce quod interest inter legem & promissionem, inter litteram & Spiritum. Quam gratiæ & incrementi indifferentiam pluribus in locis usurpat Augustinus, & ex Apostolo sumpsit, ubi effectum divini gratiæ à quorumlibet ministrorum cooperatione secernit: Ego plantavi Apollo rigavit: sed Deus incrementum dedit. Itaque neque qui plantat est aliquid, neque qui rigat: sed qui incrementum dat Deus. Quo nihil aliud ex Augustini mente dicit, quàm qui gratiam dat Deus, vel qui Spiritum dat Deus. Cum igitur Incrementum etiam ipso nomine significet effectum adjuvantis gratiæ, nihil mirum si Augustinus universim doceat, medicinalem Christi gratiam semper effectum suum inferre voluntati, cui eam Deus suâ benignitate largitur.

Handwritten notes in the left margin, including the name 'L. A. P. ...' and other illegible scribbles.